

2-a Jaro, N-o 22 (74) APERAS SEMAJNE 25. Februaro 1926

ESPERANTO JE LA SERVO DE L' TUTMONDA PROLETARO

SENNACIULO

OFICIALA ORGANO DE SENNACIECA ASOCIO TUTMONDA

Sidejo de la Redakci-Komisiono: Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz (Germ.)	Sidejo de Ekzekutiva Komisiono de SAT 23, rue Boyer, Paris XX	Administranto: R. LERCHNER Colmstrasse 1, Leipzig-Stötteritz

Ĉu senarmiliĝo?

Ne unuan fojon oni parolas pri senarmiliĝo. Arbitracio sendanĝereco, senarmiliĝo — jen, la demokrata trilogio, pri kiu oni tiom revis dum 5. kunsido de kunveno de Ligo de Nacioj, kaj kiu devis servi kiel (ĉefaj) kolonoj sub masonita konstruaĵo de l' monda paco, sub memorĝinda ĝeneva protokolo. Ni ankaŭ memoras, ke en septembro 1924, kiam s-roj Macdonald kaj Herriot estis okupitaj en Ĝenevo pri konstruado de ĉi belega konstruaĵo, anglaj bajonetoj ordigis en Sudano, Egiptio kaj Ĉinio kaj francaj kanonoj purigis marokan teritorion.

Ne longe daŭris kaj tiuj ĉi 3 kolonoj falegis; polviĝis la protokolo, la pacifismaj edzinoj donis lokon al pli sincera kaj pli reala efektiveco, la militoj en Maroko kaj Ĉinio, la armagoj en Hindio kaj Sirio montris kion ili valoras, estas nur paroloj kaj signaldiroj de l' ŝtataj pacifistoj.

Oficiala enterigo de la protokolo okazis dum sesa kunsido de kunveno de Ligo de Nacioj en septembro 1925 kaj kvazaŭ por honorigi memoron de l' mortinto oni komencis paroli pri senarmiliĝafero aŭ pli ĝuste pri "limigo de armiliĝado".

Konsiderinte tamen, ke tiom grava afero devas esti pli profunde esplorita, antaŭ ol estos metita sur diplomatajn tablojn, ĝi estis transdonita por plua studo al speciala komisio, kiun prezidis s-ro Paul Boncour, delegito de Francio.

La koncerna rezolucio de kunveno deklaris, ke la afero de limigo de armado nur tiam estiĝos objekto de konsiliĝo de Internacia Konferenco, kiam estos plene garantiita sendanĝereco de ŝtatoj.

Do por garantii ĉi-sendanĝerecon oni faris en Locarno tutan vicon da interkonsentoj kaj traktatoj, kiuj devas komenci novan aeron de kunvivo de nacioj. Ĉu efektive tiuj ĉi interkonsentoj forigas kaŭzojn de militoj, finigas internaciajn malkompreniĝojn?

En tago de lasta granda Londono-soleno skribis unu el francaj burĝaj gazetoj: kio estas vere ĉi locarna pakto? Kio estas vere ĉi ceremonio de subskribo de l' traktaĵo, kiu okazos nun en Londono? Ĉu ĝi estas interkonsentiĝo de nacioj? Ĉu matenruĝo de Unuigitaj Ŝtatoj de Eŭropo? Ni rigardu iom pli proksimen, kaj ni rimarkos, ke ĝi estas nur elmontro de lacegiĝo. La kaŭzoj de internacia malpaco tute ne malaperis. Homoj ne estiĝis pli bonaj, simple ili laciĝis.

Kaj "Matin" jam tute klare komprenigas per kio odoras tiu ĉi afero. Ameriko neniom pruntis al nacioj malpacigitaj armigantaj sin unu kontraŭ alia. Locarnaj tekstoj bone impresis Usonon ili impresos ankoraŭ pli bone, se Francio kaj Germanio interproksimiĝos pere de ekonomiaj interkonsentoj kaj atestos sian interkonsentiĝon per plirapidigo de repago.

Ke Usono povas helpi, pri tio sendube plej bone scias germana proletaro, *profitante de la bonfaroj de Daves-plano.*

Ĉio ĉi do rilatas nur krediton por granda eŭropa industrio, aŭ alivorte por kunlaboro de anglaj, francaj kaj germanaj ekspluatantoj sub egido de amerika financistaro.

Tamen ni revenu al senarmiliĝafero, pli ĝuste allimigo de armiĝado. Ŝajnas al ni, ke estas la plej ĝusta tempo kaj okazo pri interkonsiliĝoj, esploroj kaj studoj pri tiaj aliaj aferoj. Sed afero prezentiĝas tute aliel. En momento kiam reprezentantoj de "pacemaj" ŝtatoj sidiĝis ĉe konsiltablo, komenciĝis ariĝi plej diversaj malfacilaĵoj.

Aperis du ĉefaj vidpunktoj: franca kaj angla, la unua reprezentita de lordo Robert Cecil, la alia de s-ro Paul Boncour. Unue angloj ne volas permesi pridiskutadi aferojn de mara senarmiliĝo, ĝis kiam Usono ne partoprenos laborojn de komisio. Ĉe okazo valoras mencii kelkajn vortojn pri mararmiĝo. Ni ĉiuj ankoraŭ memoras, kiel en jaro 1920 oni faris intertrakton en Vaŝingtono limigante mararmiĝon. Malgraŭ ĉi-intertrakto oni ne ĉesis konstrui novajn militŝipojn, sed grandaj ŝipoj, kies konstruado estis malpermesita, estis anstataŭitaj per pli malgrandaj (kirasŝipoj, subakvaj boatoj ktp.) kaj plifortigadis memkompreneble aerŝiparon. En 1925 la plej gravaj marŝtatoj (Usono, Anglio, Francio, Japanio kaj Italio) konstruis 87 ŝipojn, intencante konstrui ankoraŭ 181 militŝipojn. Ni bone komprenos signifon de ĉi-nombro, se estos dirite, ke brita ŝiparo konsistis ĝis antaŭ nelonge el 156 militŝipoj.

Samtempe aperis nova problemo, nome: kion oni devas kompreni sub vorto "armiĝado". Socialista delegacio de Francio asertas, ke armiĝado ne nur estas militistaro kaj militobjektoj, sed ankaŭ diversaj mastrumaj iloj, rimedoj financaj kaj komercaj. Ĝuste tiel volante esplori problemon de limigo de armiĝado, oni devas antaŭe detale priesplori ĉion, kio iu ajn maniere povas servi al ŝtato kiel militobjekto kaj malebligi ŝanĝiĝon de pacindustrio je militindustrio. Lordo R. Cecil respondis en nomo de Granda-Britio, ke tion efektivigi estas tute neeble, ĉar ĝi

egalus kontrolon de tuta nacivivo, de ĝia mastrumado, politiko kaj ĝenerale disvolviĝo. Oni povis iamaniere interkonsentiĝi ĉi du vidpunktojn, tamen neniom helpis. Francio ne povas rezigni de sia vidpunkto, havante ĉe flanko ĥemie tre disvolviĝintan Germ., kaj ĝia "Tems" deklaras: Ĉu ni povas paroli pri senarmiliĝo, se ne estas ankoraŭ komuna sendanĝereco. Subskribita locarna traktaĵo donis ĝis nun nenion pozitivan. La situacio tute ŝanĝiĝis. Tuŝo de l' senarmiliĝafero minacas homaron per granda danĝero. Atendante do komunan sendanĝerecon kaj estontan debaton pri limigo de ŝtata armiĝo, oni armiĝas dume ne nur per pacienco ... Ameriko sendanĝerigas panaman kanalon kaj havajajn insulojn okaze de estonta milito sur pazifika oceano; estas do antaŭvidata pligrandigo de militista budĝeto je 153 milion. fr.

Kiel influas ĉi pligrandigo de militista budĝeto je vivo de lando oni ne devas multe paroli. Vera malgajninto en tiaj okazoj estas ĉiam proletaro. Lasta jardeko estas la plej bona atestanto de tio ĉi. Nur internacia proletaro kapablas forigi ĉi plej teruran inkubon de l' homaro per forigo de kaŭzoj de tiu-ĉi inkubo t. e. de sociordo, kies nomo estas kapitalismo.

La plej bona ilustraĵo de "pacifismaj" laboroj de Ligo de Nacioj estis solvo de Mossul'afero. Angla mandato estis plilongigita je 25 jaroj. Ĝis nun ĉi mandato kostis al Anglio 143 milion. funt. sterl. kaj ĝi kostos plu. La monon sendube donos angla proletaro kaj burĝaro certe pliriĉiĝos je ĉi-entrepreno.

Jen kiel oni laboras super bonstato de l' homaro kaj preparas estontan paradizon por mortemuloj. El "La Wolnosé" *G-rn.*

Laborista vivo en Palestino

Tre grandan kaj gravan lokon okupas en la vivo de la juda laboristaro en Palestino "La ĝenerala juda laborist-organizaĵo" (Histadrut Haovdim Haivrim Haklalit).

La ĝenerala laborista organizaĵo fondiĝis en jaro 1921 dum konferenco de delegitoj, elektitaj de la laboristaro en la tuta lando.

Al la "Histadrut" apartenas ne nur salajruloj, dungitoj, proletoj ekspluatitaj de kapitalisto, sed ankaŭ homoj, kiuj laboras memstare kaj ne ekspluatas fremdan laboron.

Ĉi-tiu konsisteco de la "Histadrut" okazas pro tio, ke granda parto de la laboristaro estas okupata en "Kvneot" komunumoj, vilaĝoj aŭ urboj, kiuj ne havas super si mastron.

La specifikaj laborkondiĉoj de la juda laboristaro en Palestino influis je tio, ke ĉi-organizaĵo havu alian karakteron kiel similaj laborist-organizaĵoj en ĉiuj landoj. Ĉie ni kutimas vidi ĝeneralajn prolet-org. en formo de centra-komisionoj de profunuiĝoj, kiuj gvidas la ekonomian batalon de la laborista klaso. Sed la "Histadrut" havas krom ekonomiaj ankoraŭ aliajn taskojn, sekvo de la laboro, kiun faras la juda laboristaro en Palestino.

La mastrum-karaktero en la lando kaj la malprogreseco de la porlaborista leĝdoneco metis sur la "Histadrut" tiujn taskojn, kiuj estas en aliaj landoj prizorgataj de la registaro, — la tuta socia prizorgo de la laboristaro kuŝas en la manoj de la "Histadrut".

La "Histadrut" gvidas la laboron sur jenaj kampoj:

1) La profesia organizo de laboristoj, sen diferenco, ĉu ili laboras ĉe privataj kapitalistoj aŭ en laboristaj kooperativoj.

2) Organizo de urbaj kaj vilaĝaj laborist-kolektivoj en ĉiuj branĉoj de la mastrumado; la "Histadrut" entreprenas diversajn laboraĵojn, kiujn ĝi transdonas al la laborist-kolektivoj.

3) Aranĝo de laborista konsum-kooperacio prizorganta la laboristaron per plej diversaj produktaĵoj. Por ĉi-tiu celo estas ankaŭ fondataj propraj produktejoj.

4) Socia helpo por laboristoj (malsanul-kaso, senlaboreca-prizorgo, pruntkasoj).

5) Aranĝo de novaj enmigrintoj de laboro.

6) Kulturlaboro, kompreneble, konsente al la decido de la plimulto, en la hebreeciga spirito. Ĉiujn-ĉi laborojn faras la "Histadrut" pere de specialaj institucioj, kiujn ĝi kreis por ĉi-kampoj kaj pere de lokaj fakoj — laborist-sovetoj.

En la vicoj de la palestina laboristaro regas granda opini-diverseco rilate la demandon pri eksigo de la prof. movado el la kompetentecoj de la "Histadrut" kaj kreo por ĉi-celo specialan profesian centron. Precipe porbatalas ĉi-postulon la "Poale-Cijon" prave asertante, ke ti-kio la "Histadrut" plenumas samtempe funkciojn de labordonanto per diversaj kooperativoj kaj komunumoj kaj de dungito — malhelpas grave la normalan profesian batalon de la laboristaro por iliaj ekonomiaj interesoj, ĉar ofte "Histadrut" devas kiel labordonanto kontraŭstari certajn postulojn de laboristoj celantajn plibonigi iliajn vivkondiĉojn.

En la nuna momento estas la laboro de "Histadrut" dividata jene:

La profesian laboron gvidas la prof. unuiĝoj, sed ilia agado estas tre kontrolata de la "Histadrut", precipe ĉe strikadoj. Estas al ili malpermesate strikadi en firmao sen speciala permeso de la sekretariejo de la loka laborista-konsilantaro, striko de tuta metio povas okazi nur laŭ permeso de la tuta laborist-konsilantaro, ĝenerala striko en iu loko kun permeso de la ekzekutivo de la "Histadrut".

La laborentreprenon kaj organizon de urbaj laborist-kooperativoj gvidas la speciale fondita konstru-kooperativo "Solel-Boneh". La vilaĝajn laborojn — speciala societo por agrikultura laboro, eligita de la prof. unuiĝo de agrikulturistoj. La konsum-kooperativo "Hamaŝbir" prizorgas la laboristojn per la necesaj produktaĵoj. Socian prizorgon plenumas la malsanulkaso, (Kupat Ĥolim) pruntkaso, senlaborulkaso, por kulturlaboro — kulturkonsilantaro.

Krome organizis la "Histadrut" la "Laboristan Bankon" kiu helpas per kreditoj evolui la laboron de "Solel-Boneh" kaj de aliaj mastrum-institucioj de la laboristaro.

La "Histadrut" estas senpartia kaj povas al ĝi aparteni ĉiuj laboristoj. Nun estas en la "Histadrut" reprezentataj jenaj laboristaj frakcioj: Aĥdut Haovoduh, Hapoel Hacair, Poale-Cijon kaj senpartiuloj.

La "Histadrut" lastajn jarojn tre diskreskis dank' al la granda senĉesa torento de enmigrado. Estas tamen rimarkinde, ke granda parto de laboruloj enmigrintaj restas ekster la organizaĵo, pro diversaj kaŭzoj. La plej grava estas tiu, ke ĉe laborprizorgado estas privilegiitaj adeptoj de la reganta frakcio. En la nuna momento kalkulas la "Histadrut" pli ol 11 000 anojn en la urbo kaj pli ol 3000 anojn en vilaĝo.

Al la organizaĵo povas aliĝi ĉiu laboristo de 17. jaraĝo. Balotoj al ĉiuj instancoj, al la lokaj laborist-sovetoj kaj al la konferencoj de la "Histadrut" estas proporciaj. *A. Waks.*

El "Di Fraje Jugnt": *Jak (227)*

La sveda kooperacio progresas

Dum jaro 1925 la pogranda komerco de la centra asocio konsum-kooperativa (Kooperativa Förbundet) atingis vendsumon de 97 650 000 kr. Per tio la pograndkomerco de la asocio superis ĉiujn siajn rekordojn antaŭajn. Krome, dum 1925 la industrientreprenoj ĝiaj grave pligrandigis sian produktadon. Ĝiaj grandmuelilojn dum 1925 elliveris 900 140 sakojn da faruno, kontraŭ 619 330 dum 1924, kaj margarinfabriko ekspedis 8 237 000 kilogramojn da margarino, kiu superis tiun de jaro 1924 kun 1 512 000 kg.

En 1925 la asocio akiris du grandajn produktad-entreprenojn, nome ŝufabriko en la urbo Örebro kaj muelilo en la urbo Göteborg. Tial el grandproduktejoj nun la asocio havas du muelilojn, margarinfabrikon kaj ŝufabrikon. Por ke ĝi estonte povu pli efike kontraŭbatali kapitalistajn trustojn kaj kartelojn, oni planas ankoraŭ efektivigi pli da gravaj industrientreprenoj kooperaj.

Tio estas bona respondo kontraŭ la trustkapitalistoj, kiuj kun la asociitaj negocistoj furioze kontraŭas la kooperacion. Sed ĝi nun bone stabiliĝis, kaj la svedaj kooperatoroj povas esti kontentaj pro la atingita resultato pasintjara kaj en la daŭro

same solidare progresigi la kooperacion, per tio efike kontraŭbatalante la atakojn de privatkomercistoj kaj trustoj.

Ankaŭ la plej multaj el la konsumkooperativaj unuiĝoj, kiuj aliĝis al la centra asocio, raportis, ke ili dum la pasintjaro grave pligrandigis sian spezon. Tio pruvas, ke 1925 estis jaro, dum kiu la kooperacio signife progresis en la tuta lando.

K. J. (994)

En lando de "libero"

Tekniko kaj "homamo"

Ameriko, lando de kulturo, elektro kaj alta tekniko, zorgadis ankaŭ pri "homama" formo de mortpuno per elektra seĝo.

Ni citas la timigantan priskribon de heroaĵo de "homamo" el amerika ĵurnalo "Nov-jorkioning grafik", kies korespondanto ĉeestis dum mortpuno de du junuloj en nov-jorka malliberejo "Sing-Sing" kaj kun ĝusteco de amerika korespondanto reproduktas ĉi teruran bildon:

"Je la 11. horo la direktoro de malliberejo diris al mi flustramaniere: "vi estas invitata ĉeesti, kiel leĝa atestanto dum mortpuno de Ŝon Kis kaj Ŝon Emilet. La gardistoj alkondukos vin."

En mezo de ĉambro staris seĝo kun elektra forto iranta sub tapiŝo de planko. Ĉi tiu seĝo estis preta por mortiga puno. Ĝi estis aligita al planko per italaj dentoj kaj ungegoj.

Kvin aŭ ses gardistoj, grandaj fortaj barbuloj staris ĉe la seĝo. Ili staris senmove, — kvazaŭ ŝtonaĵoj, — kun duonfermitaj okuloj. Ŝajnis, ke ili timis esti tuŝitaj de kompato. Iliaj manikoj estis altigitaj, kiel ĉe buĉistoj, atendantaj viktimon. Poste, venis tri kuracistoj kaj unu oficisto-plenumanto, kiu ŝajnis trolacigita kaj nervema; li palpis kaj mezuris la seĝon.

Miaj okuloj estis altiritaj al pordo, tra kiu devis eniri unu el la junuloj. Ĉiu en ĉi hombuĉejo strangmaniere rigardadis pordon, precipe la gardistoj, kiuj atendis la viktimojn. Subite aperis unu el la viktimoj por ĉi seĝ-ekzercoj, Ŝon Emilet, longulo, maldikulo, laŭaspekte malfortpsiĥikemulo, preskaŭ dudekjaraĝa. Li prokrastis malpli ol sekundon, poste, gardisto, kaptante lin per dekstra mano, kondukis lin al seĝo. La korpo de la junulo ektremis, kiam li malsupreniĝis seĝon. Li havis aspekton lacigitan ĝis frenezeco, homon tute malfortigitan kaj sintenis kvazaŭ li ne sciis kion fari kaj mi estis certigita, ke li vere ne sciis kion li faras. La gardistoj komencis altiri lin al seĝo. Nun mi ekrigardis lian vizaĝon. Ho, dio! Neniam mi forgesos tian rigardon, se mi eĉ vivos mil jarojn! Mi sidis kontraŭ li ne pli malproksime ol 400 metrojn kaj povis observi liajn ĉiujn vizaĝmovadojn. Ĉi tiu estis vizaĝo de homo mutigita de indigno, paralizita de penso pri mortfantomo.

La pastro staris maldekstre kaj legis ian ĉapitron el Evangelio. La predikanto de kristo venis helpi al burĝaro per sanktaj frazoj. Dume la gardistoj alseĝigis la junulon per ŝnuroj. Elektrodoj estas alligitaj al lia pala, blanka haŭto; sur planko ĉe tablo kuŝis elektra kablo, ligita kun elektrostato maldekstre de la seĝo. La gardisto prenis la duan finon de kablo alligita al kufo surkapigita al viktimo. Poste oni maskigis lian vizaĝon kaj restis malkovritaj nur lipoj, kiuj grimacis el sub nigra masko. La morttempo dronis en morteca silento, la sekundoj — horiĝis kaj minutoj eterniĝis, dum la ofica mortigisto konvenigis malsekan spongon al la kapo de prijuĝito; la spongo troviĝas sub kufo; ĝi helpas, ke la viktimo dank' al elektrigo *dumvive kuiriĝas.*

Oni siblis, akre kriis, zumis 2000 voltoj kaj 9 amperoj, kiuj trakuris tra la korpo. Oni paralizis lian koron, tutan lian nervsistemon, oni tute detruadis la sangerojn. Abomentremo kaptis min de kapo ĝis piedoj. Preskaŭ 20 sekundojn iradis la elektrigo tra la korpo kaj kiam ĝi estis haltigita, mi ellasis faciliĝsopiron, unu el la atestantoj flustris: Ho, kiel indigninde estas! Alia — svenis, la tria vomis . . .

Du gardistoj alirante al seĝoj, disigis la rimenojn. Unu per viŝtuko forviŝis la ŝviton de lia brusto kaj salivon de liaj lipoj. La kuracisto palpis lian kolon, albrustigis tubeton kaj aŭskultis. La koro ankoraŭ batis, almenaŭ mi devas tiel opinii, ĉar ili denove alligis lin, deiris kaj signis por elektrigi denove. Denove la mortigistoj tralasis la elektrigon kaj la korpo de Emilet ektremis, kvazaŭ penante per superhomaj fortoj eltiriĝi el seĝo. La korpo estis tremanta pli forte ol je la unua fojo, dum la unua elektrokonduko la korpo estis ankoraŭ plena de vivo kaj volo. Li estis tiom proksima al morto, ke, kiam alvenis la dua elektrokonduko ĝi neniel povis kontraŭstari, kaj lia duonmorta korpo estis preskaŭ eljetita el seĝo. La rimenoj knaris kaj ĝemis; la seĝo tremis sub jetiĝanta korpo.

Vaporo leviĝis de lia kapo kaj nudigitaj genuoj, kiuj fariĝis blu-nigraj. La lipoj nigriĝis kaj peza ŝaŭmo fluis inter liaj lipoj sub nigra masko. La elektrigo ĝembojis, zumis ankoraŭ dudek sekundojn aŭ pli ĝis kiam la kuracisto resignis. Denove oni detiris la rimenojn, denove la kuracisto aŭskultis. Post minuto, la kuracisto returnis sian vizaĝon al atestantoj kaj per trankvila, indiferenta voĉo komunikis: "mi deklaras ĉi homon morta!"

Nun oni deligis la ceterajn rimenojn kaj elektrodojn. La ofica mortigisto eltiris la ferfadenojn el elektrostato kaj samtempe detiris kufon de la viktimo. Dio mia! Kia vizaĝo reprezentiĝis antaŭ miaj okuloj, kiam la kufo estis demetita. Se mi estus vortmajstro, mi ne povus per vortoj bildigi, imagigi ĉi teruron.

Pli ol ĉio reprezentiĝis antaŭ miaj okuloj la signoj de luktado kun morto, ĉi estis la plej turmentigita vizaĝo en la mondo, kion mi vidis. La vejnoj sur kolo egiĝis kaj nodiĝis, tiel same la muskoloj kaj tendenoj. Nuko tiel alte ekbloviĝis, ke tute perdis homsimilan aspekton. La kapo falis, la lango pendis kaj laŭ ĝi fluis sango. Ŝajnis li dismordis lian langon kiam estis tralasita la unua elektrigo tra la kapo. La korptemperaturo estis 58,3° laŭ Celsio.

La sekvanta estis Ŝon Ris, 19 jara junulo. Antaŭ li paŝis la pastro, legante preĝon: "Mi estas reviviĝo".

La gardistoj alkondukis lin seĝon, kaj li volonte sidiĝis, kvazaŭ elĉerpinte ĉiujn liajn fortojn dum luktado.

Sed nun la junulon kaptis timo. Liaj okuloj malrapide larmiĝis, lipoj tremis. La horloĝo de kuracisto batis kiel marteloj. Ankoraŭ oni signis. La korpo ektremis. Post dudek sekundoj la vapornubeto montriĝis el sub kufeto. Oni odoris per fritita viando.

"Mi deklaras ĉi homon morta" — malvarma, malmola, indiferenta voĉo de la kuracisto interrompis mian rigidiĝadon."

Jen estas unu el okazaj faktoj, kiu hele ilustras ĉi ritegan landon kun ĝia vere alta teknika kulturo. Amerika burĝaro forte gardas sian diktaturecon, observas ke nek en unu feŭdon trairos konspiro, malfido aŭ liberpenso. La plej bonaj helpantoj de la kapitalismo estas la "gvidantoj" de l' amerika federacio de Laboro. La kongreso de ĉi organizaĵo nek vorton diris pri la "demokratia" lando, kiu nuligas ĉiujn liberojn, ĉi organizaĵo neniam protestis kontraŭ provokaj agadoj de ilia burĝaro. En ĉi lando de "libero" la plej granda heroo estas generalo Dawes, elpensinto de sufokigplano de Germanio kaj kapaligado de Eŭropo. En ĉi libera lando oni sufokigas la revolucian movadon kaj malliberigas centojn de revoluciuloj. Ni mirinde estas ke ĉi "gvidantoj" per burĝaj benoj, tiel longe havas la eblecon paroli je nomo de laboristoj, ĉi gvidantoj, kiuj grasiĝis ĉe tablo de burĝaro kaj kiuj jam delonge perdis proletan honton kaj revas nur pri konservado por longe la tempon de "libera" kapitalista ordo en Ameriko kaj konservi en siaj manoj la sindikatan "maŝinon". Esperantigis *J. Matov*

Juĝmetodo en Rumanio

K-do *Henri Barbusse* skribas en sia raporto pri la rumanaj juĝmetodoj i. a.:

En la subteraj fortikaĵo-malliberejoj *Jilava* la belga juristino *Lamy* vidis la kvazaŭan simbolon de la rumanaj esplor- kaj turmentmetodoj. Ŝi vidis la besaraban inĝenieron *Jon Gurov,* kiu dum esploraŭskultado jene estas fitraktita: manoj kaj kruroj dekfoje al li estas rompitaj, la haroj tufe elŝiritaj, la vangoj trapikitaj per rostaj pingloj, la tibikarno forskrabita per buĉista tranĉilo, la ungoj elŝiritaj per pinĉtenilo, la kalkanoj fortranĉitaj kaj elpikita unu okulo. La belga juristino posedas fotografaĵon de tiu malfeliĉulo, kiu ankoraŭ nun devas suferi dudek-jaran karcerpunon.

Stoja kaj Jole Markoviĉ antaŭ juĝistaro

Drakonaj punoj super politikaj kulpigitoj en Montenegro

Dum tiuj ĉi 7 jaroj de grandserba burĝara terura regado, blankmana militistara "kliko" kaj kamarila fikomercistaro, tiom da teruraĵoj, da krimoj kaj perfortaĵoj estas efektivigitaj super anoj de antikapitalisma kaj antireĝima ideologio, ke niaj sentorganoj fariĝis preskaŭ apatiaj kontraŭ ĉio tio kaj ke nia plumo ne povas priskribi tiajn teruraĵojn, kiuj transpasas inkvizitorajn metodojn de malbonvoĉa Torkvemado (torturado, turmentado), des malpli ĝi povas registri ilin en ruĝa libro de proletariaj martiroj.

Reĝimo de bastonado, reĝimo de pendigado de malfeliĉuloj en kamentubo, reĝimo de duonjarcentaj torturoj super senkulpaj viktimoj, reĝimo de malgluigado de renoj pere de plensablaj sakoj, reĝimo de sangavideca kaj terurega polica persekutado kaj martirigado, reĝimo de mortigado, dombruligado kaj rabado devigis sklavojn kaj "sebrojn" de kapitalista Jugoslavio entrepreni rimedojn defendantajn kontraŭ tiaj vandalismaj teruraĵoj. Kaj multaj montenegraj montaranoj estas devigataj je malespera decido forkuri en arbaron kaj tie vivaĉi kun vivo de sovaĝaj bestoj nur por malrenkonti "Eldoradon", kiun al ili hodiaŭa societo donacis.

Inter tiaj sennombraj malesperiĝantoj en Montenegro, kiuj staris antaŭ dilemo: aŭ memmortigado aŭ antaŭhistoria vivo en kavernoj kaj arbaroj, ni nomigos nur anojn de laborista-kamparanara ideologio: D-ron Vukaŝin Markoviĉ, lian nevinon Stoja kaj nevon Jole. Ilin forpelis en arbaron reĝimo de policaj "maroderoj", kaj poste tiu sama reĝimo ilin enprezigis kvazaŭ sovaĝajn rabbestojn per dekretado laŭ kiu al ĉiu estas libere mortigi ilin.

Kaj kiam ŝtata potenco elmontriĝis malforta kontraŭ grupo de D-ro V. Markoviĉ, kiun subtenadis tuta "pipera" popolo kaj ĉiu kamparana domo, kiun ĝi povis nur akceli, kaj kiam tiu malgranda grupo fariĝis ŝtato en ŝtato — ŝtata potenco estis devigata kapitulacii kaj sendi humiliĝan kaj laŭcelan skribpeton al D-ro V. Markoviĉ kaj aliaj montenegraj "komitoj" por ke ili ĉesu kun sia agado. Kaj Granda Mastro de Zeta Regiono en nomo de Reĝo kaj Registaro donis buŝe kaj skribe "honoran vorton" ke neniu el tiuj, kiujn neeltenebla ŝtata aparato forpelis en arbaron, estos respondeca pro ilia forkuranta agado. Sed kiom valoras honora vorto de granduloj kaj potenculoj?! Ĝi daŭris entute kelkajn tagojn kaj estis nur nemorala kaptilo, ĉar D-ro V. Markoviĉ kune kun aliaj montenegraj politikaj kulpigitoj estas tuj enŝlosita en varbantajn montenegrajn karcerojn apenaŭ ili ĉesis kun sia forkuranta agado. Unue polico, kaj poste registaro ekzamenis iliajn kulpojn, kiuj jam delonge estus "abolitaj", se niaj regantoj havus almenaŭ iomete da takto.

Dum tiu intertempo D-ro Markoviĉ estas proklamita por frenezulo kaj retenita unue en karcero, poste en frenezulejo, kaj finfine denove en karcero. Niaj "alijenistoj" konstatis ĉe li teruregan ruĝan epidemion, kiu minacas al tuta kapitalisma mondo. Kaj ili havis rajton, ĉar D-ro Markoviĉ dum unu alveno de al li ega furiozeco estis tiom nedelikata kaj senindulga antaŭ ŝtata aŭtoritato, ke li iun belan tagon (samkiel Kristo je Pasko) transpenetrigis sin eksteren el karceraj muregoj kaj ĉenoj, kaj denove li aperis en "piperaj" arbaroj — kie li denove kuracas spiriton kaj korpon al kamparanoj siaj, kiuj adoras lin kaj liajn ideojn, gardante lin kiel okulojn proprajn. Meritita venĝo por malhonora trompo!

Tantalaj (turmentoplenaj) suferoj de sangavideca registaro en Montenegro serĉis kontentiĝadon pro tio, ĉar forkuris por ĉiam D-ro V. Markoviĉ el ĝiaj makzeloj kaj ironie vivas en proksimeco al ĝia pafilo. Kaj kontentiĝo estas trovita. Lia nevino Stoja kaj nevo Jole estas kondamnitaj kun verdikto de Cetinja Registaro je po 15 jaroj de punlaboro. Jole devas eltenadi ĉi prijuĝon en ĉenoj, por ke tiuj ĉenoj lin ankaŭ en karcero memorigu pri vero, milionoj da fojoj ripetita, ke burĝa libereco kaj demokratio signifas nur ĉenojn por proletoj kaj malriĉaj kamparanoj.

Nia ideala Stoja, pura kiel suno, kun spartanaj (kuraĝa, kruda, severa, heroa) ecoj kaj moralo, nia fraŭlino de Kozovo al multaj niaj suferantoj kaj heroaj batalantoj, alpaŝas fiere je dornoza vojo de ŝia onklino Žak Laburb, kamaradino de D-ro Vukaŝino, kiun francaj militaristoj mortpunis pro ŝiaj ideoj de estonteco. Kaj nia maltimema kaj decidema Jole estas kondamninta sian fraŭlan vivon travivi en punlaborula ĉemizo kun ĉenoj je piedoj nur pro tio, ĉar li fiksis siajn okulojn en granda suna lumo al Oriento, kiu bruligas spiriton kaj koron al ĉiuj forpelitoj de hodiaŭa infera societo.

Tiu ĉi terura maljusteco kaj timiganta kondamno super nia Stoja kaj nia Jole estas eldirita en nomo de lia Moŝto Reĝo la 30. nov. 1925. Nacialisma juĝistaro proklamis tiun ĉi kondamnon unu tagon antaŭ "granda tago de liberiĝo kaj unuiĝo" kun speciala tendenco, por elmontri al tuta proletaria kaj malriĉa popolo, kion por ĝi signifas tiu "granda tago".

Dum tuta proceso mirinda estis sintenado de tiuj ĉi proletariaj trupanoj.

Stoja, kiu siatempe transflugadis kun pafilo de vilaĝo en vilaĝon, de arbaro en arbaron disvastigante Novan Veron al subpremigatoj kaj mizeruloj, respondadis al juĝistaro inteligente kaj decideme. Al oftaj neallogitaj demandoj ŝi respondadis ironie, kaj kiam ŝi eksentiĝis ofendita por ia aludo de juĝistaro en siaj ideoj kaj sentoj, ŝi respondadis sarkasme, enuzante en konvenaj cirkonstancoj citaĵojn el popolaj poemoj aŭ el "Gorski Vijenac" (t. e. "Montara Girlando"). Kaj Jole kun abomeno observadis tutan tiun ĉi farson, ĉar li sciis jam, kia venĝo lin atendas, kaj siajn respondojn donadis mallonge kaj kun travidebla signifo: "Kion, malpuruloj, kun homoj vi faras; kial heroe homojn vi ne mortigas?"

Kulpigitajn kamaradojn defendis k-do Bozidav Radanoviĉ, advokato el Cetinje. Li per sia defendanta parolado plene ruinigis kaj frakasis jam tiom ege vakantan kaj kretenan kulpigadon de ŝtata prokuroro, sed eminentaj juristoj, kiuj tiun ĉi maljustecon ediktis, ŝajnas ke ili estis kun tiu ĉi kondamno jam pretaj antaŭ ol defendado estis donita. "Leĝo ilia estas kordeziro; kion ili ne deziras, en korano ne skribas."

En Montenegro estas tondrantaj politikaj kondamnoj. Proceso al politikaj kulpigitoj el periodo de renversiĝo jam komenciĝis antaŭ du monatoj kaj daŭros ankoraŭ almenaŭ duonon da jaro. Tiamaniere burĝaro post 7 jaroj de ĝia venko "likvidas" malkontentecon en Montenegro per teruregaj kaj drakonaj kondamnoj.

Sed kiuj estas hodiaŭaj politikaj kulpigitoj en Montenegro? Respondo estas vere signifa kaj karakteriza: ĉio, nur malriĉaj kamparanoj kaj laboristoj. Inter ili estas nek unu estro montenegra, "kontraŭulo" de hodiaŭa stato. Iom da dinaroj, kaj iom da enviindaj postenoj estis pacigilo inter serbaj hegemonistoj kaj estraraj vanulaĉoj montenegraj.

Ĉu jam nunfoje proletaria kaj malriĉa popolo kamparanara eksentiĝos kaj kroniĝos per granda ago ankaŭ sian klasan solidarecon? Niaj martiroj Stoja kaj Jole Markoviĉ kredas per krista fanatikeco, ke tiu eksento disrompos katenojn kaj ĉenojn, kiuj hodiaŭ ĉirkaŭpremegas iliajn vivojn — junajn kaj plenajn da idealo de estonta societo, kiu estas naskiĝanta je Oriento.

Jug. SAT-Kor.

Rimarko de tradukantoj: Montenegro estas nacie subpremegita lando en ringego de serba grandkapitalisma reakcio. Ĝia tersurfaco estas 9668 km. kun 192000 loĝantoj. Ĉefurbo estas Cetinje, kun aliaj plej ĉefaj urboj Weinj, Podgorica, Bar, Beraue, Dakovica kaj Peĉ.

Striko en Chaleroj (Belgio)

Depost 8 monatoj preskaŭ, 15000 laboristoj en la regiono Charleroj strikas. La sinjoroj de la fero (altaj fornoj ktp.) volas malpliigi la salajron de 5 proc, malgraŭ ke la vivkosto altiĝas konstante. Kompreneble la laboristaro ne povas akcepti tion. La striko daŭras tro kaj la kapitalistoj timas por ilia kapitalo kaj provas marŝigi la industrion. Pro tio ili venigas de Germanio laboristojn. Kamaradoj la agado de la kapitalistoj ne sukcesu kaj ni petas la kamaradojn precipe el Vestfalio kaj Rejnlando averti la sindikatojn kaj laborist-organizaĵojn de ĉi agado, por ke tiu ne sukcesu. Estas ankaŭ rimarkinde, ke germanaj laboristoj antaŭe nur povis akcepti eniri Belgion, sed por rompi la strikon la registaro katolika, socialista kun la eminenta ministro Vandervelde permesas la eniron grandamase. Kamaradoj, malhelpu la planojn de la kapitalistoj kaj helpu al sukceso de la striko. *H.* (761)

≡ RADIO ≡

Radioparolado de Prezidanto de Societoj de Radio-Amikoj k-do Lubovič

(okaze de la I. Tutsoveta Kongreso de Societoj de Radio-Amikoj).

Disvolviĝo de l' Societo de Radio-amikoj ne estas apartigebla de la vasta laborist-kamparana socieco, kiun partoprenas pli ol 10 milionoj da organizitaj membroj. Altirante la vastajn amasojn en la solvadon de tiaj gravaj por disvolviĝo de la lando problemoj, kiaj estas la regionoj de aviado, kemio, radio, organizante la vastajn amasojn, precipe laboristajn, en tiajn kulturcelajn organizaĵojn, kiel ekzemple Societo "For la analfabetecon", — laborist-kamparana socieco per tio sama entiras la amasojn en la sovetan konstruadon, plifortigas la kreajn elementojn de la amasoj.

Inter multaj aliaj sociaj organizaĵoj la societoj de Radio-Amikoj estas la plej junaj. La 8. februaro nunjara okazos nur la 1. ilia kongreso. Dum tiu ĉi kongreso estas organizenda Tutsoveta Societo de Radio-Amikoj. Ĝis nun ni havis aron da tiaj societoj, organizitaj en la enirantaj la Union respublikoj; ili laboris multgrade unuigite, sed tamen ili ne havis formalan centron, kies taskojn certagrade plenumis Societo de Radio-Amikoj RSFSR. Multgrade juna estas ankaŭ tiu afero, kiu estas objekto de agado en tiuj societoj — la radio. Ĝi, vere, ekzistas jam multajn jarojn, sed en tiu apliko, en tiu organizo, kiun ĝi ricevas nuntempe, precipe en kondiĉoj de soveta ŝtato, ĝi estas ekstreme juna, postulas grandan atenton kaj, nature, ne estas garantiita kontraŭ la malsanoj de kresko.

La kresko de radioamatoraj amasoj unuavice identas kun kresko de radio-industrio, kun kresko de reto da brodkastaj stacioj kaj kun ĉiam pli granda disvastiĝo de brodkastado por kulturaj kaj politikaj celoj. Tio ne estas pasanta entuziasmiĝo, aperanta pro rapida evoluo de la lando, kresko de ĝia ekonomio kaj ĝia kulturo. Aro da praktikaj taskoj en organizado de ĵurnaloj, proksimigo de arto al vastaj amasoj, kreskigo de ligo inter kolektivoj kaj eĉ apartaj laboruloj — ĉio ĉi puŝas radio'n sur unu el plej gravaj lokoj en nia rapidmova vivo. Tiu ĉi rolo de radio estis signita ankaŭ dum la XIV. Kongreso de Tutsoveta Komunista Partio, kie en la organiza raporto, farita de k-do Molotov je la nomo Centra Komitato de la Partio, estis dirite: "Ĉe ni en la afero de agitado, de propagando akiras grandegan signifon la senekzempla ankoraŭ laboro de kino kaj radio. Ni unuafoje dum partia kongreso parolas pri signifo de radio por nia agit-propaganda laboro. Ni ne dubas pri tio, ke en ambaŭ ĉi regionoj de amasa agitado per kino kaj radio ni havos grandegajn sukcesojn estonte. Necesas, tamen, atenti la kvaliton de agitpropagando de kino kaj radio."

Laŭ la disvolviĝo-skalo radio dum kompare mallonga tempo bone marŝis antaŭen. Produktado de radioamatora aparataro en nuna jaro komencas atingi 10 milionojn da rubloj — granda salto, se ni atentos ke unu jaron antaŭe la radioamatora aparataro ekzistis nur kiel hejm-industria produktaĵo. Krom la stacio je la nomo de Komintern estas instalitaj jam 10 brodkastaj stacioj kun la potenco pli ol 1 kilovato, kaj proksimume saman kvanton da malpli potencaj stacioj konstruis Societoj de Radio-Amikoj en provinco. Kreskas brodkastado; ĝi transportas nin en la halojn de kunvenoj, teatroj kaj aliaj ejoj de socia kaj kultura vivo.

Fine, la nova projekto de dekreto pri radioamatoreco, estante la plej libera en la mondo rilate utiligon de la etero, ebligas al radioamatoroj maksimume utiligi la radio-aranĝojn. Plue, ni havas 200 mil homojn, kiuj eniras en niajn radio-societojn. 53 respublikaj, regionaj kaj guberniaj organizaĵoj kaj ĉirkaŭ 1500 ĉeloj estas tiuj diversampleksaj unuoj, el kiuj sumiĝas nia radio-socieco. La Tutsoveta Kongreso devas pli precize resumi la plenumitan laboron, ellabori la planon por plua laboro, signi la rimedojn ne nur de vastigo de laboro, sed ankaŭ de ĝia kvalita plibonigo.

Ni citu la apartajn, plej gravajn momentojn, kiuj staros antaŭ la Kongreso.

Unue, organiza plifirmiĝo, ellaboro de unueca statuto, kreo de tutsoveta organizaĵo, ĉar la radioamatora laboro, la reto da stacioj, necesaj por ĝi ne konas barojn, kaj en sia agado ne povas enlokiĝi nure en la kadrojn de naciaj respublikoj. Sed pli ol tio — ni ne povas konsideri nin izolitaj de tiu laboro, kiu estas farata post la landlimoj. Disigiteco de burĝaj radioamatoroj ne permesas paroli pri ili, kiel pri serioza, mova forto. Multe pli riĉaj per la ebloj de krea laboro povas esti la laborist-kamparanaj radioamatoroj. Ni salutas tial kamaradojn el Germana Laborista Radio-Klubo, organizanta regulan ligon kun ni. Dum la proksima renkontiĝo aperos la problemo pri kreo de internacia laborist-kamparana radio-societo, kiu gvidos tiun ĉi plej valoran teknikan rimedon por interesoj de laborulaj amasoj.

La kongreso diskutos la problemojn de radio-konstruado kaj reguligo de reto da radiostacioj, spontane disvolviĝanta. Ĉi reto, evidente, devos konsisti el pli potencaj unuoj, kies trafpovo sufiĉos eĉ por la plej simplaj riceviloj ne nur en urbo, sed ankaŭ en vilaĝo, ĵus nur ekkontaktiĝanta kun radiefikado. Ĉi konstruado devas esti plana, ĉar la tuta teritorio de Sovet-Unio postulas plej rapidan penetron de brodkastado. La efektivigata nun dekreto, allasanta liberan muntadon ne nur de ricevaj, sed ankaŭ de sendaj stacioj, postulas maksimuman organizitecon de membroj en Societo de Radio-Amikoj, por en plej bonordo utiligi la eteron, por ne lasi kreski al anarkieco, malutiligante al la radioamatora movado entute ... Plibonigo de kvalito de muntaĵoj, ĉiam pli kaj pli granda ekposedo de radiotekniko, de ĝiaj lastaj atingoj, ĉiam pliboniĝanta preparo de laborist-kamparanaj amatoraj amasoj — jen kio estos unu el la diskutobjektoj dum la I. Tutsoveta Kongreso.

Unu el sekvantaj gravaj problemoj estas la radio-industrio. Kiel ni jam diris, ĝi spertis grandan salton en la kvanto da produktata radioaparataro. Helpo al la ŝtato en disvolvigo de radio-industrio estas unu el la celoj de Societo de Radio-Amikoj. Necesas trovi rimedojn por mezuri la postulojn de vastaj amasoj, konsumantaj radio-produktaĵon evidentigi ilian opinion pri la tipoj, pri la kvalito de apartaj aparatoj, necesas nepre evidentigi, kion precipe bezonas la amasa radioamatoro. La afer-ema kritiko de la mankoj devas samtempe esti akompanata per ellaboro de tiuj rimedoj, kiuj ebligus por la industrio labori sur bazo de ellaborita plano por kontentigi la vastan postulon de konsumantoj. Necesas celi tion, ke ĉio necesa por la vasta disvolvita laboro estu tutplene kaj senescepte donata de nia soveta industrio.

Sekvas la problemo pri brodkastado. Jam dum la guberniaj kaj regionaj konferencoj evidentiĝas, kaj dum la tutunia kongreso estas evidentigenda la rilato de amasa aŭskultantaro al tio, kion donas la brodkastaj stacioj. Iom pli ol unu jaron daŭras la sistema brodkastado. Apartaj kritikaj rimarkoj, kiuj en formo de leteroj atingas Societon de Radio-Amikoj kaj la societon "Radioperedaĉa", ne evidentigas tamen la organizitan opinion pri tio, kiamaniere tiu ĉi brodkastado estas akceptata ĉe la lokoj . . . La programo, kvalito de plenumado, la tekniko de brodkastado, ĝia trafpovo — ĉio ĉi postulas organizitan evidentigon por ke oni povu, sin bazante sur la lastan, plenumi la necesajn plibonigojn . . . En la vico staras la problemo pri plivastigo de ĵurnala brodkastado, pri utiligo de radio flanke de la aro da laborist-kamparanaj ĵurnaloj. Kaj se angla burĝaro alarmas kaj vokas al malgrandigo de ĵurnalinforma brodkastado, se unu el la punktoj de memorandumo de ĵurnalposedantoj en Anglio postulas malhelpi utiligon de radio por propagando, por partiaj celoj, do ni, kontraŭe, povas maltrankviliĝi nur pro malrapida relative kresko de perradia ĵurnalaro en Sovetio, ni povas atenti, ke ĉi procedo estas plirapidiginda. Krom urboj, radion aŭskultas ankaŭ vilaĝo. En ĝi aperas jam la ĉeloj de l' Societo de Radio-Amikoj, en ĝi aperas grandega bezono en aŭskultado de raportoj, lekcioj, informaĵoj, de programoj destinitaj por ĝi. La karaktero de plenumado devas esti aparte atentita en nia lando, havanta grandegan amason da kamparanaro, avidanta aliĝon al la kultura vivo.

Ligite kun tio ĉi staras la problemo pri metodoj de teknika priservo de radiomuntaĵoj, pri kreo de moveblaj radiostacioj, pri malkara aparataro, pri ĉio, kio povas ebligi eliron al la celado de

kamparanaro al la interligo kun industria kulturo.

Ne malpli gravan signifon havas la laboro en Ruĝa Armeo. Ruĝarmeano en multaj okazoj ligita kun vilaĝo aŭ kun laborista parto de urbo, povas esti kondukanto de radioteknikaj scioj, povas esti unu el seriozaj organizantoj de radiefiko en vilaĝo. Tio estas krom la avantaĝo, ke en la Ruĝa Armeo mem ekposedo de radioteknikaj scioj flanke de ruĝarmeanoj kaj komandantaro akcelos plifirmiĝon de tekniko de laborist-kamparana Ruĝa Armeo.

Fine, dume nur embria laboro estas farata en la science-esplora regiono. Se dum la unua Tutsoveta Radioekspozicio ni vidis ekzemplojn de memstaraj konstruaĵoj de apartaj radio-rondetoj kaj radio-amatoroj do kun ĉiu sekvanta monato ĉi laboro kreskas ne nur en la kvanto da malgrandaj labaratorioj de esplora laboro, sed ankaŭ en la kvalito de la esploroj. Grandegan helpon en eksperimentado de tio, kio estas produktata de niaj uzinoj kaj laboratorioj, adapto al la plej diversaj kondiĉoj de radioaparataro, prezentas niaj radiolaboratorioj, efektivigantaj esplorесiencan laboron, per ĝi kompletigantaj siajn sciojn kaj plivastigantajn per la samo sian kvalifikon en radio-afero.

Jen estas la rapida cito de la plej fundamentaj problemoj, kiuj staras dum la Tutsoveta Kongreso de Radio-Amikoj. Por solvi ilin ni devos meti firman bazon sub la organizon de radioamatoreco. Por subteni analogajn paŝojn, evidentiĝantajn inter laborulaj radio-amatoroj de aliaj landoj, ni celos kreadon de konforma internacia organizaĵo. En tio al ni praktike helpos tiu lingvo (Esperanto), en kiu ni faris niajn unuajn raportojn por alilandaj k-doj.

En solvado de ĉiuj problemoj, starontaj dum la Kongreso, ni devos gvidi nin per la samaj principoj, kiuj estas metitaj kiel bazo de laborist-kamparana socieco — por la vasta amaso kaj per la vasta amaso de laboruloj.

Kontrakto

Inter la grupo Chemnitz de la Lab. Esp. Asocio kaj la grupo Chemnitz de l' Lab. Radio-Klubo estis akceptata, je la 30. septembro 1925 jena kontrakto:

Pro reciproka subteno kaj disvastigo de ambaŭ organizaĵoj aspiritaj celoj kuniĝas ambaŭ korporacioj je interesidenteco, atentante jenajn kondiĉojn:

1. Reciproka publikigo de ĉiuj unuiĝaj aranĝaĵoj, kaj reciproka livero de po 3 ekzempleroj de fakgazetoj.
2. Aranĝo de kursoj kaj paroladoj.
3. La apartenantaj al la Radio-Klubo, akceptiloj povas esti disponataj al L. E. A. grupo. Por uzado de iloj la L. E. A. grupo pagu kotizaĵon por konservadi la ilojn.
4. La L. E. A. grupo havas la taskon: a) Laŭ bezono havigi eksterlandajn Radio-gazetojn. b) Pretigi interrilatojn kun eksterlandaj sendstacioj. c) Per tradukaĵoj kaj korespondaĵoj subteni la laboron de l' T. K. d) Per kreado kaj disvastigo de rilatoj kun lab. radio-amatoroj tutmondaj la L. E. A. grupo havas la specialan taskon, fari la prepar-laboron por kreo de Lab. Radio-Internacionalo.
5. Pri la laboro farita estu raportata kvaronjare.
6. Ĉe internaj unuiĝaferoj nur la aktivaj membroj havas parol- kaj voĉdonrajton, ĉe aliaj okazoj la membroj de ambaŭ organizaĵoj havas egalrajtojn.
7. La disigo de l' kontrakto okazos per voĉdonplimulto de l' membrokunveno.

Kamaradoj! Helpu al la "Pioniroj" de la Laborista Radio-Internacio.

Por la Esp. Sekcio
de la Lab.-Radio-Klubo Chemnitz *Kurt Lösch.*

Esp.-Kurso per Radio

Moskvo. Laŭ la decido de l' prezidantaro de Societo de Radio-Amikoj estas organizata radio-kurso de Esperanto per la stacio je la nomo de Komintern. Tiu stacio estas bone aŭdebla en la tuta eŭropa parto de Sovetio kaj jam delonge radio-amatoroj petis, ke Esperanto estu instruata per tiu ĉi stacio.

Eĥo al artikolo de k-do Remers

Kun intereso mi tralegis artikoleton de k-do H. Remers en n-o 18 de "Senn.". Por mi tute nova estis la informo, ke en Germanio ekzistas ekzameno por havi la rajton starigi kaj funkciigi radio-ricevilon. Kio min interesis pri alia lando, tio verŝajne interesos okcident-eŭropajn k-dojn pri mia lando.

Do jen: en Sovetio ne estas bezona iu ajn ekzameno ricevi la rajton starigi kaj funkciigi ricevilon. Oni bezonas nur iri al plej proksima poŝt-oficejo, tie plenigi 5—6 demandan enketon, pagi jaran abonsumon — kaj ĉiuj formalaĵoj estas finitaj. Abonsumo estas jena: ruĝarmeanoj, invalidoj kaj lernantoj pagas por tuta jaro 50 kop. (iom pli ol unu germana marko), sendepende kian ricevilon ili havas, laboristoj kaj oficistoj — 1 rublon jare por detektora ricevilo kaj 2 rublojn jare por valva (katodlampa) ricevilo; ceteraj sociaj kategorioj — 5 kaj 10 rublojn por jaro. Lernejoj, infandomoj kaj ruĝarmeanaj kluboj pagas neniom.

Estus bone, se k-doj el aliaj landoj publikigus en radio-anguleto de "Senn." similajn informojn. *G. Dem.*

Alvoko!

La ĉiujara kongreso de la Brita Ligo de Esp-aj Socialistoj okazos en Sheffild 3. ĝis 4. aprilo. Preskaŭ ĉiu BLES-ano agema estas SAT-ano sed por plene diskuti la interrilaton la ekzekutivo de BLES kore invitas ĉiun SAT-anon ĉeesti kaj partopreni en la diskuto. C.W.S. 13 Dewsbury Rd. London NW. 10 informon, pluan donos al vizitonto. *M. Starr*

≡ DIVERSAĴOJ ≡

Aŭtoremo

Ĝis ĵusa horo mi opiniis, ke traduko de iu artikolo aŭ libro en alinacian lingvon ankoraŭ ne sufiĉas por ke tradukinto rajtis subskribi ilin kiel siaj verkoj. Ho ve! Ŝajnas, mi ĉiam eraris, aŭ Esp-o esceptas! Jen 18(79) n-o de "S-ulo" per artikoleto "Esperanton en lernejon" konvinke pruvas tion.

Kvankam ĝi estas *laŭvorta traduko* de samtitola artikolo el rusa "Instruista Gazeto" ĝin ornamas — anstataŭ veraj aŭtoroj — subskribo — "Suvorov Leonido (Urjenj) 5402".

Mi larmas senfine pro senkronigo . . . Restas nur timi, ke iumatene vekiĝinte mi ekvidos sur fibrbreto "For neŭtralismon!" . . . kaj ho miraklo! . . . Lanty estas for — anstataŭ — Suvorov! *V. Jus.*

Kvankam ni ne povas sen klopodoj kontrole kompari la esp. tekston kun la rusa teksto, ĉar ni, simplaj proletoj, ne estas poliglotoj, ni petas niajn kunlaborantojn, ke ili bonvolu honeste subskribi: ĉu tradukinto, ĉu verkinto. Aliel — nin povus trafi tre malagrablaj sekvoj. Se estas tradukaĵo, bonvolu citi la nomon de la aŭtoro. *Red.*

Ni helpu al proletaj organizaĵoj!

Esperanto je la servo
de l' tutmonda proletaro.

Multaj organizaĵoj gelaboristaj, gejunulaj, geknabaj volas scii: kiel vivas, pri kio pensas, kien celas laboristoj, junuloj, geknaboj de eksterlando.

La sola barilo por interrilato estas lingva demando, ĉar lingvoj t. n. "internaciaj": angla, franca, germana, jam perdis siajn signifojn. La granda nombro de laboristoj ne havas eblecon lerni unu el nomitaj lingvoj, laŭ manko de libera tempo kaj mono. Ni, esperantistoj, estas la plej feliĉaj homoj, ĉar ni jam delonge havas senperan interskribadon kun laboristoj de la tuta mondo.

Sed ni ne devas kaŝi niajn eblecojn. Nia tasko devas esti:

"Helpu al ĉiuj revoluciemaj laborist-gejunular-geknaborganizaĵoj kunligiĝi eksterlandajn organizaĵojn!"

Praktike ni devas fari jene:

"Ricevinte leteron de ia organizaĵo, ni traduku ĝin en esperanto, kaj transsendu al esperorganizaĵo de la sama urbo. Kien ĝi (letero) estas adresita. Esperorganizaĵo, ricevinte ĝin tradukis nacilingve kaj transdonas laŭ adreso."

Fariĝonte perantoj, ni sammaniere praktike uzos nian signaldiron:

"Esperanto je la servo de l' tutmonda proletaro."

Kaj multaj malamikoj de esperanto facile fariĝos amikoj de nia kara lingvo Esperanto.

Mi opinias, ke ni serioze devas pridiskuti ĉi demandon.

Kamaradoj! Skribu viajn opiniojn.

B. Belakov (3935)

Kiel estiĝas gazeto?

Konsiderante, ke granda parto de nia legantaro ne scias la estiĝon kaj fabrikadon de gazeto, ni volas en sekvanta artikolo koncize pritrakti tiun ĉi temon.

Por pli bone informi nin, ni iru unue en la redaktejon. La redaktistoj kolektas kaj kontrolas la artikolojn kaj noticojn, ĉiu laŭ sia speciala parto, kiuj estas verkitaj de ili mem aŭ de siaj kunlaborantoj. (Ĉe ni nur unu redaktanto faras tiun laboron krom la panakira laboro). Ili kvazaŭ la lastan fojon "fajlas" la kelkfoje tre krude ĉarpentitajn konstruerojn spiritajn kaj liveras tiel la fundamenton al la teknika laborejo: la manuskriptoj. Do karaj legantoj, ni ankaŭ sekvu al la manuskriptoj en la kompostejon.

Alveninte en la kompostejo ni vidas, ke la ĉefkompostisto disdonas la kompostotan materialon al diversaj kompostistoj. La ĉefkompostisto estas respondeca, ke ĉiuj laboroj disdonitaj ĝustatempe pretiĝas por ke akurata funkciado de la aliaj laborfakoj estu garantiata. Krom tiu disponado li aranĝas la preparon por la kunmetado de la gazetkolonoj. Tuj kiam pli granda kvanto estas preta, li povas komenci tiun laboron. La kompostado mem okazas laŭ du procedoj: parte per la mano, parte per la kompostmaŝino. Principe ĉiuj komplikaj kompostaĵoj (tabeloj ktp.) estas kompostataj nur per la mano, ne pro kaŭzoj de laborkapablo de la maŝino, sed pro pure ekonomiaj konsideroj. — Unue ni rigardu la laboron de la mankompostisto. Preskaŭ viralta stablo, sur kiu troviĝas la oblikve metita kompostkesto, prezentas lian laborlokon. Tiu ĉi kompostkesto, per multaj horizontalaj kaj vertikalaj listeloj estas dividita en fakoj kaj servas kiel ujo de litertipoj. En ĉiu fako troviĝas multegaj tipoj konsistantaj el alojo (plumbo, antimono ktp.), la supra parto estas dividita laŭ alfabeta sekvo (A, B, C ktp.). La malsupra parto servas pli al praktikaj bezonoj. La minuskloj kuŝas laŭ sia plej ofta bezono en diversaj grandaj fakoj kaj plej proksime al la mano de la kompostisto (e, n, a, d, m ktp.), la malofte uzataj pli malproksime. Pluraj fakoj enhavas la interpunkcisignojn, dume la aliaj enhavas la ekskluzivaĵojn (tiuj estas metalbastonetoj simile al la litertipoj sed ne tiom alta kaj sen tipoj, ili estas dum la presado pli malaltaj ol la tiparo kaj tiel formas la vakan lokon, kiun la leganto rimarkas inter la unuopaj vortoj).

Rigardante pli precize la kompostiston, ni konstatas, ke la kompostisto jam preciziĝas sian mankompostilon. Tiu ĉi estas la nura ilo de la kompostisto. La mankompostilo estas oblonga kestforma ujo, la antaŭa flanko sen vando kaj ĝi konsistas el ŝtalo aŭ nikelo kaj en formo de grifelkesteto, kiel ni uzis ĝin dum nia lerneja tempo. La kompostisto tenas ĝin en sia maldekstra mano kaj per la dekstra mano li prenas la litertipojn kaj metas ilin en sian instrumenton. Per la ekzercado, tio okazas tiom rapide, ke la de la manuskripto legataj vortoj jam dum la legado estas prenitaj kaj formataj. Kiam unu linio estas kompostita, tiam ĝi estas izoligata per metalbastoneto, kiuj ekzistas en diversaj dikecoj, tio estas la interlitera spaco, kiu povas esti grandigata aŭ malgrandigata, ke la linio firme troviĝas en la kompostilo. Por alceli egalan kompostadon kaj kunpremon, servas kompostlinio, (latunsplinto). Tiel viciĝas linio post linio ĝis la mankompostilo estas plena. Per precipa lerteco, kiun oni teknike nomas "ellevi", oni metas la enhavon de la "kulero" sur la "ŝipon". La al tio servanta kolonŝipo konsistas el fera plato kun pli altigita rando laŭ longo kaj larĝo simile al gazetkolono. Tiel ripetiĝas la samo ĝis la ŝipo estas plena. Ĉar en la gazetfabrikado oni nur havas malmulte da tempo por finprodukti la gazeton pro tio pli longaj artikoloj "estas tranĉataj" t. e. de la sama manuskripto estas partoj donitaj al pluraj kompostistoj, kiuj poste la koncernan artikolon laŭvice metas sur la ŝipon. Kiam kolono estas kompleta oni metas ĝin en la kopipresilon en kiu oni fabrikas la presprovaĵon. Tiu ĉi provopreso estas necesa por forigi preserarojn, kiuj malgraŭ pleja zorgemo de la redaktoroj kaj kompostistoj enŝteliĝas. —

Por elimini laŭeble la erarojn la kompostaĵo estas kovrata per farbo, tio okazas per manpremilo kaj poste estas surmetata paperfolio. Sur tiu nun glitas la peza fertamburo. La tiel estiĝantan presprovaĵon ricevas la kompostistoj, kiuj korektas la kompostaĵon. — (Daŭrigota)

LA VARBA PERIODO POR "SENNACIULO" DAŬRAS KONSTANTE

Kiu estas kulpa?

Originalo de -*f* Leipzig

(Fino)

Mia edzino ridis pri mi rilate al la riproĉoj. Laŭ ŝiaj diroj estis tute nenio; nur miaj imagoj, kaŭzataj per troa nervozeco. Ĉu mi eraris kaj vidis fantomojn? Ne, tute ne!

31. januaro

Ĉu mia sanstato plimalboniĝas? Mi ĉiam estas tiel ekscitita, kelkfoje mi moviĝas kiel somnambulo . . . Ĉu mi eraras, aŭ ĉu mi devas esti atentema? Ĉu ili amindumas, mia kara edzineto kun la fripono?

Ha, la riĉaĵo eble estas bona ilo por li, logi kaj tenti ŝin al adulto!

Ĉu ili jam . . .?

Gardu vin, mi observos kaj surprizos vin!

5. februaro

Mi pravas.

Hodiaŭ mi trovis letereton, ĉarme odoranta je parfumo. Ĝia enhavo pravigis miajn timojn. Kelkfoje ili jam renkontiĝis matene, dum mi laboras, ĉu en kafejoj, ĉu en parko. — Tio estas la komenco. — Per ĉi letero li invitas ŝin en sian vilaon al dolĉaj kareshoroj . . .

Nepripenseble.

Miaj nervoj krevas!

Mi freneziĝas!!

"Venĝo" mi kriegis kaj — konvulsiis . . .

7. februaro

Pasintan nokton mi ne dormis, turniĝis daŭre en la lito. Nur unu penson mi cerbumis: venĝo!

Mia venĝo venos, ŝtelinto de edzino mia. Morgaŭ, morgaŭ estos la tago! Mi venĝos, venĝos!!

Nokte, dum via diboĉado venos la diablo . . . kaptos vin . . . mi . . .

Ha, mi sovaĝiĝas . . . morgaŭ . . . diablo . . .

— — — — — — — — —

Gazetraporto de l' polico.

Murdo!

Pasintan nokton patrolanta policisto observis ŝajne ebrietan personon, kiu persiste ĉirkaŭis la vilaon, apartenanta al sinjoro moŝto M. La policisto admonis lin hejmeniri por malebriiĝi post dormo. Nun evidentiĝis, ke tiu persono estas la murdinto de la filo de l' fame konata uzinpozedanto M. La murdinto estas malliberigata. Motivoj por la faro ne jam estas konataj. Li mansufokis lin kiel besto. Post la fiago li konvulsiis, restis ĝis nun en konstanta, altgrada febro.

— — — — — — — — — — —

La alvoko de l' advokato finis:

"Legantaro proleta, nun juĝu. Ĉu nia samklasano estas kondamninda? Ĉu jenaj ekspluatantoj, kiuj elsuĉas nin ĉiurilate, rajtas ŝteli la animon nian, rajtas enrompi en niajn edzecojn por frandi kaj ĝuaĉi dum amo - aventuroj? Ili, kiuj ĉiam mokas kaj malestimas la laboristan klason, ili diboĉu kaj adultu en sia rondo.

Nia kamarado estas nervmalsana, viktimo de l' milito. Ĉu li estas priresponda por la ago, en ekstazo farita?

Proletoj, amase protestu kontraŭ la misjuĝo, ni malebligu la ekzekuton.

Pripensu, ke ankaŭ vin povas trafi la sama sorto, ke iu ekspluatanto rabas vian animon, vian inon . . .

— — — — — — — — — — —

Kiu estas kulpa? Ĉu la mizero, kiu oftfoje kaŭzas tiajn malfirmajn, degenerigitajn karakterojn inajn?

Ĉu la milito, detruanta la nervojn de l' bedaŭrindulo, kiu venĝis sian honoron?

Aŭ ĉu tiu dando, kiu aroge ŝtelis sur fremda kampo? . . .

K-do Swells pledas por Esp-o

21. de januaro n. j. k-do Swells, vicprezidanto de angla sindikata kongreso, alveninta en januaro al Sovetio, vizitis kunsidon de l' prezidentaro de MGSPS (Moskva Gubernia Intersindikata Konsilantaro). Dum sia parolado k-do Swells diris interalie jenon (mi citas laŭ ĵurnalo de sovetaj sindikatoj "Trud" [laboro], n-o 18, 22. jan. 1926):

"Mi ekstreme bedaŭras, ke diversaj taĉmentoj de laborista klaso ĉiulanda ne havas komunan lingvon. Mi ne scias, ĉu tia lingvo estos Esp-o, sed mi estos preta konsenti pri tiu ĉi lingvo por plifirmigi la ligon inter laboristoj diverslandaj."

Sovetaj k-doj povas sincere danki k-don Swells pro lia iniciato starigi antaŭ moskvaj sindikat-gvidantoj la problemon pri lingvo internacia. Sed ĉu sovetaj k-doj, inter kiuj estas multaj sindikat-laborantoj, ne eklaboros pli vigle por ke sovetaj sindikatoj komencu vaste praktiki Esp-on en siaj internaciaj rilatoj? Des pli, ke jam antaŭ kelkaj jaroj du sindikatoj (PTT kaj art-laborantoj) akceptis Esp-on oficiale! Ili nun ekpraktiku plej larĝskale! *G. D.*

Al ĉiuj mikologiaj, mikrobologiaj kaj fitopatologiaj laboratorioj

Jenan alvokon ni petas laŭeble peri al koncernaj institucioj kaj interesuloj.

Por la entreprenita en nia laboratorio granda kompara esploro de ĉiuj specoj de la gento *Fusarium'o Link,* necese estas granda kvanto da reprezentantoj de la gento, kiuj diferencas laŭ sia deveno aŭ aparteno al diversaj specoj de la gento. Estantaj muzeaj aroj de la specimenoj de fungoj estas ne sufiĉe plenaj por la entreprenita laboro. Tial ni nin turnas al ĉiuj mikologiaj, mikrobologiaj kaj fitopatologiaj laboratorioj kun peto helpi nin per sendo de vivaj kulturoj de la Fusariumoj aŭ de la specimenoj de plantoj infektitaj per tiuj ĉi fungoj.

Por ke en presotaj artikoloj pri rezultoj de la esploro ni povu ĝuste priskribi devenon de la kulturo, necesas aparte de sendata kulturo sendi leteron en kiu montri:

1. Nomon kaj adreson de la sendanta la kulturojn laboratorio aŭ persono.
2. Nomon de la planto el kiu estis eligita la sendata kulturo.

Adreso:
Mikologa Laboratorio de M. S. Dunin, Moskvo (Ruslando) Ul. Gercena, d. 14, k. 21.

KRONIKO

Lastatempe la gek-doj eluzas la raportojn por "Kroniko" por anonci koresp. kaj aliajn dezirojn. Tio bedaŭrinde ne estas allasebla. Unue por korespondanoncoj ekzistas aparta rubriko en "Senn." Plue, se la gek-doj deziras presmaterialon por tagaj gazetoj, ili uzu la SAT-organojn: "Senn.", "S.-R.", aŭ ili turnu sin al: Prol. esp. presservo. Adr.: 715 Leipzig, 1484 Wien. (Vidu en Jarlibro de SAT.)

Angola (Portugala Okcidenta Afriko)

Loanda. Esp-a movado en ĉi afrika urbo estis jam de longe nenio. La nombro de espistoj en la tuta kolonio ne superas 11, se niaj sciigoj estas ĝustaj. En la ĉefurbo, Loanda, estas troveblaj nur 3 "samlingvanoj", el kiuj unu estas membro de SAT, cetere la sola en tuta Angola.

Tamen, kun la fondiĝo de la unua Lab. Sindikato ankaŭ aperas bonŝanco por SAT-movado en Loanda.

La 18. jan. estis starigita la nuntempe sola en loanda kurso de Esp-o. La lernantoj estas ĉiuj laboristoj (fervojistoj) kaj ties nombro estas limigata pro la malvasteco de la lernĉambro en la hejmo de k-do Barreira, ties gvidanto, kaj pro tio, ke ĉi hejmo kuŝas je kelkaj kilometroj de la urbo mem. La kurso ankaŭ estas farata sen libroj, ĉar tiuj malestas ankoraŭ ĉe ni.

Ĉiuj membroj de la sindikato tre interesiĝas pri esp-o kaj SAT. *J. P. B.*

Francio

Lyon. La 13. jan., la Miksa Komitato Intertendenca por sindikata unueco en Lyon, kiu grupigas 20 sindikatojn, sendis el Göteborga metallurgiista sindikato plej bonajn kuraĝigojn kaj esperojn, ke la Sveda Unueckonferenco helpu al kontraŭ-faŝista batalo kaj venko, kaj akceptu esp-on kiel oficialan lingvon internacian. Tiu letero esprimas la dezirojn de 20000 sindikatanoj el 3 tendencoj.

La 23. jan., en kunveno de Sportlab. Klubo, SAT-ano 132 paroladis pri utileco de helplingvo por laboristaro. La 25. jan., la Esp. Lab. Grupo komencis sian serion da ĉinmonataj perfektigaj kunvenoj, per parolado de SAT-ano 132, kiu bone klarigis al novaj grupanoj, la necesecon de lab. mov. esp., rilate praktikon kaj propagandon.

Nia movado pli kaj pli progresas. En organizaĵoj tieaj, la gvidantoj ne plu konsideras nin kiel malseriozulojn. Ili konscias, ke ni ja estas veraj internaciistoj. Kursoj ĉiam bone funkcias. Baldaŭ nova unuagrada kurso estos malfermata. Ni daŭrigas nian agitadon, dezirante, ke ĉirkaŭantaj grupoj (St. Etienne, Grenoble) imitu nian ekzemplon. *SAT 132*

Germanio

Ammendorf b. Halle. En Ammendorf estas fondita lab. esp-o grupo. 28. de jan. komenciĝis en la hejmo de turista asocio "la naturamikoj" kurso kun 36 kursanoj. Gvidanto estas k-do Willy Zimmermann. En monatprogramo de la naturamikoj aperis raporto pri esp-o kurso. En ĉi tieaj laboristaj gazetoj "Klassenkampf kaj Volksblatt" aperis propagandaj artikoletoj per esp-o. En la "Volksblatt" ankoraŭ aperis artikolo: Esp-o en la medicinaj rondoj de Japanujo.

Sovet-Unio

Andreevŝĉino (vilaĝo en Sovet-Unio). 28. jan. en loka lernejo laŭ peto de la gelernantoj estas malfermita esp. kurso kun 23 gekursanoj de aĝo 11—16 jaroj. Oni decidis starigi la Esp-lernadon sur aktuala viveca bazo. Oni tuj post kelkaj lecionoj komencas korespondadon kun eksterlandanoj por lerni Esp. per verko kaj lego de korespondajoj sendotaj kaj ricevotaj. Oni petas gek-dojn alilandajn (junajn kaj maljunajn) skribi al ni pri diversaj temoj, precipe pri vivo lernejа kaj socia en diversaj landoj. Respondo estas garantiita.

Adresu al kursgvidanto, k-do J. Golubcov por Esp. grupo, poŝt-ofic. Koskolovo, Leningradskaja, gub. Sojkino-Andreevŝĉino, Sov.-Unio.

Novoĉerkassk. Fine de l' jan. estas organizita grupo de komencantoj ĉe Industri-Ekonomia-Teĥnikumo de urbo Novoĉerkassk. 30 partoprenantoj, la grupo estas subvenciata el kaso de sovetservantoj-profunio. — La murgazeto "Teĥnikuma" regule aperigas en ĉiu numero esp. angulon "Tribuno de laboristoj el ĉiuj mondpartoj" materialo estas kompilata el "Senn." kaj el leteroj eksterlandaj. Por ke sukcesu ĉi-grava entrepreno, ni petas k-dojn ĉiulandajn sendi siajn raportajojn pri vivo laborista k. ĉ. en iliaj landoj. Reciproke ĉiu revokiĝonto ricevos ĉion interesantan lin pri la lando de Sovetoj. — Aparte ni turnas nin al SAT-anoj, loĝantaj en tiuj urboj, kie troviĝas lernejoj analogiaj al la nia t. e. preparantaj laborulojn de kooperacio: instruistoj de kooperacio, librotenistoj k. t. s. Tiuj k-doj anoncigu por interligo de ambaŭ lernejoj al jena adreso: Novoĉerkassk, Kommunalnaja, 24. PET de k-do N. Fedotov.

Alvoko!

Laborista Ligo Esp-a en Ĉekoslovakio, centro Plzen aranĝos sian IV. ĝeneralan kunvenon la 7. marto je la 8. horo matene en laborista-domo "Peklo" en Plzen. Partopreno de ĉiuj delegitoj nepre necesa. Sekcioj, kiuj ĝis nun ne aranĝis ĝeneralajn kunvenojn, okazigu ilin dum tiu-ĉi monato, kaj delegu en ĝeneralan kunvenon de "Ligo" la plej kapablajn gek-dojn. LLE rekomendas al ĉiuj membroj aliĝi al SAT kaj aboni "Senn." Ĉar en Ĉeĥoslovakio estas ankoraŭ multaj, kiuj ne estas membroj de LLE, estas necese tuj aliĝi, por ke laboristaro havu en respubliko grandan asocion, kiu povu bone zorgi kaj batali por laboristaj tendencoj. Estas senutile havi multe da societoj laboristaj sen forta centro. Al ĉiuj laboristoj-esperantistoj ni vokas, subtenu laboristan movadon kaj helpu labori. *Pešek Jos.*

Presejo: UNS-PRODUKTIVGENOSSENSCHAFT, LEIPZIG